

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОСТАПЕНКО ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

УДК 336.132 (043.3)

**ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА
В КОНТЕСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Тищенко Вікторія Федорівна,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
доцент кафедри банківської справи.

Офіційні опоненти доктор економічних наук, професор
Фролов Сергій Михайлович,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»,
завідувач кафедри фінансів;

кандидат економічних наук, доцент
Кучер Галина Вікторівна,
Київський національний торговельно-економічний
університет,
доцент кафедри фінансів.

Захист відбудеться «2» липня 2015 р. о 13.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 64.055.02, у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1а, ауд. 606.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1а.

Автореферат розісланий «__» травня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. С. Маркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку національної економіки найважливішим стратегічним завданням забезпечення макроекономічної збалансованості економіки України та підвищення рівня її конкурентоспроможності на світовому ринку є реформування фінансової системи. Дефіцит державного бюджету, наявність суттєвого дисбалансу у процесі перерозподілу фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів та відсутність фінансової самодостатності територіальних громад свідчить про неефективність реалізації фінансової політики держави.

Реформування фінансової політики в межах посткризового відновлення економіки, запроваджене в багатьох країнах світу, передбачає розширення співробітництва між державою, приватним сектором та інститутами громадянського суспільства, зокрема використання публічно-приватного партнерства (ППП). Запровадження публічно-приватного партнерства пов'язане із прагненням держави залучити фінансові ресурси приватного сектору до виконання суспільно значущих завдань соціально-економічного розвитку та необхідністю використання складних організаційних, управлінських та виробничих технологій. Прийняття Закону України «Про державно-приватне партнерство» та відповідних підзаконних актів свідчить про прагнення до широкого впровадження публічно-приватного партнерства.

Відсутність позитивних результатів реалізації публічно-приватного партнерства на національному та місцевому рівні обумовлено невизначеністю потенційних можливостей залучення фінансування та державної фінансової підтримки, що вимагає формування фінансового потенціалу PPP. Це дозволить виявити внутрішні резерви учасників фінансового ринку, ширше використовувати фінансові стимули і забезпечити тісний зв'язок між плановими фінансовими показниками діяльності держави та реальними можливостями щодо їх реалізації.

Зазначена проблематика була і залишається предметом дослідження багатьох як вітчизняних, так і закордонних науковців. Так, вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних засад формування та реалізації фінансової політики зробили вчені: В. Геєць, О. Василик, І. Запатріна, В. Опарін, В. Федосов, С. Фролов, С. Юрій та інші. Проблеми управління потенціалом, зокрема фінансовим, його сутність, структура, принципи формування та наукові підходи до оцінки висвітлені у наукових працях Л. Абалкіна, Є. Балацького, О. Барановського, С. Зенченка, С. Козьменка, Г. Кучер, С. Леонова, О. Теліженка та інших. Основні положення теорії партнерства держави і приватного сектора (публічно-приватного партнерства) розглянуто в працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як В. Варнавський, О. Головінов, М. Джеррард, І. Запатріна, К. Павлюк, А. Панкратов, Л. Федулова, П. Шилепницький та інші.

Досі у вітчизняній літературі та в практиці державного фінансового управління недостатньо уваги науковців приділено питанню взаємодії держави та приватного сектору, зокрема на засадах публічно-приватного партнерства, в контексті фінансової політики, їх можливостям та перспективам. Необхідність поглиблення наукового обґрунтування науково-методичних і концептуальних засад формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства для

забезпечення реалізації завдань фінансової політики в Україні зумовили вибір теми, визначили мету і зміст задач, вплинули на логіку їх вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом наукових досліджень Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. В основу роботи покладено науково-методичні і практичні розробки, що є частиною науково-дослідних робіт: «Управлінські технології та їх впровадження в діяльність банку» (номер державної реєстрації 0112U007627), за якою автором розроблено розділ «Проектне фінансування в рамках публічно-приватного партнерства: участь банків в управлінні ризиками» та «Вдосконалення системи управління діяльністю банку на основі використання інноваційних методів і технологій» (номер державної реєстрації 0113U008070), за якою автором розроблено розділ «Методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства як інструменту реалізації фінансової політики в Україні».

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є подальший розвиток теоретичних положень та розробка методичного забезпечення щодо формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства в межах фінансової політики держави.

Для досягнення визначеної мети в роботі поставлено такі задачі:

розкрити зміст і структуру фінансової політики держави, обґрунтувати доцільність застосування публічно-приватного партнерства;

доповнити теоретичні положення з розвитку публічно-приватного партнерства з уточненням визначення поняття «публічно-приватне партнерство» та узагальненням його класифікації;

обґрунтувати необхідність та визначити послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства;

розробити методичний підхід до оцінювання рівня фінансового потенціалу за секторами публічно-приватного партнерства;

виявити взаємозв'язок між фінансовим потенціалом секторів публічно-приватного партнерства, виокремити їх цільові показники;

здійснити міжрегіональний розподіл державного фінансування публічно-приватного партнерства відповідно до фінансового потенціалу його секторів;

оцінити конвергентно-дивергентні тенденції фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства регіонів України та визначити перспективи його підвищення;

сформуванати напрями коригування фінансової політики держави із забезпечення підвищення рівня фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства.

Об'єкт дослідження – фінансові відносини, що виникають у процесі публічно-приватного партнерства.

Предмет дослідження – теоретичні положення та практичні рекомендації щодо реалізації фінансової політики держави з використанням публічно-приватного партнерства для формування та підвищення його фінансового потенціалу.

Методи дослідження. Теоретичну основу дослідження становлять фундаментальні роботи з теорії фінансів, фінансового менеджменту та публічного

управління. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань в роботі застосовано такі загальнонаукові й спеціальні методи: *абстрактно-логічний метод, методи теоретичного узагальнення та системного аналізу* - для дослідження змісту та структури фінансової політики держави; *метод морфологічного аналізу* – для визначення сутності поняття «публічно-приватне партнерство»; *ієрархічно-фасетний метод* – для упорядкування класифікації публічно-приватного партнерства; *метод апріорного ранжування та кореляційний аналіз* – для обґрунтування складу показників оцінки фінансового потенціалу секторів ППП; *математичний метод побудови узагальнюючих показників-вимірників методом ентропії* – для кількісної та якісної характеристик рівнів фінансового потенціалу секторів ППП; *метод канонічних кореляцій* – для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками фінансової політики в Україні і фінансового потенціалу ППП за секторами; *метод кластеризації* – для розмежування регіонів України на кластери за секторами фінансового потенціалу ППП; *метод центра ваги* – для визначення репрезентантів в рамках кожного кластеру; *графічний* – для схематичного подання основних теоретичних і практичних положень дисертаційної роботи.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові розробки вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань формування та реалізації фінансової політики, оцінювання фінансового потенціалу та застосування ППП у фінансовій діяльності України, законодавчі документи, нормативні положення Міністерства фінансів України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, офіційна статистична інформація Державної служби статистики України, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні науково-методичних положень щодо формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства в контексті фінансової політики держави, а саме:

вперше:

запропоновано послідовність процесу формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, яка передбачає обґрунтування структури фінансового потенціалу ППП, його оцінювання та визначення взаємозв'язків між структурними компонентами, що є в основі визначення пріоритетності державного фінансування ППП, перспектив та напрямів підвищення рівня фінансового потенціалу ППП й дозволяє забезпечити ефективність управління фінансовими потоками суб'єктів публічно-приватного партнерства у фінансовій політиці держави;

удосконалено:

теоретичні положення з розвитку публічно-приватного партнерства, які передбачають уточнення визначення поняття «публічно-приватне партнерство» та узагальнення його класифікації, що, на відміну від існуючих, враховують організаційні та інституційні особливості ППП й уможливають виділення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства як необхідної складової розвитку ППП та сформування його структури за публічним, приватним та фінансово-кредитним секторами;

методичний підхід до оцінювання рівня фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, який, на відміну від існуючих, передбачає формування комплексної системи фінансових показників окремо для публічного, приватного та

фінансово-кредитного секторів, які поєднані в інтегральні показники оцінки рівня фінансового потенціалу секторів ППП та надано їх якісну інтерпретацію на основі граничних інтервалів шкал і критеріїв, що дозволяє визначити цільові показники фінансового потенціалу секторів ППП, вплив на які сприятиме його підвищенню;

дістали подальшого розвитку:

міжрегіональний розподіл державного фінансування проектів публічно-приватного партнерства, який, на відміну від існуючих, враховує пріоритетність напряму вкладення фінансових ресурсів за рівнем фінансового потенціалу секторів ППП, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення в межах фінансової підтримки реалізації проектів публічно-приватного партнерства.

процедура визначення конвергентно-дивергентних тенденцій фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства регіонів України, особливістю якої є визначення перспективи його підвищення на основі кількісного вимірювання вірогідності переходу кожного регіону України до кластеру більш високого рівня за фінансовим потенціалом ППП, що є основою для визначення напрямів коригування фінансової політики держави;

напрями коригування фінансової політики держави із забезпечення підвищення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, які, на відміну від існуючих, сформовано на основі типу фінансової політики держави відповідно до тривимірного позиціонування регіонів України відносно їх середнього значення, що дозволяє стимулювати залучення фінансових ресурсів для реалізації проектів ППП.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретичних положень і практичних рекомендацій при здійсненні заходів щодо формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства у реалізації фінансової політики в Україні, що дозволяє: проводити комплексне оцінювання стану фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства; розподіляти державне фінансування публічно-приватного партнерства в рамках реалізації фінансової політики; визначати тенденції та перспективи фінансового потенціалу ППП; відбирати тип фінансової політики відповідно до рівня фінансового потенціалу секторів ППП та надавати рекомендації щодо коригування фінансової політики з метою підвищення рівня фінансового потенціалу ППП.

Результати дисертаційної роботи знайшли своє практичне застосування у діяльності окремих фінансових установ й організацій, що підтверджується відповідними довідками.

Запропоновані рекомендації з використання публічно-приватного партнерства як форми співпраці різних рівнів фінансового управління, в тому числі в фінансових установах, забуло використано у роботі ПАТ «РЕАЛ БАНК» (довідка про впровадження №06-14/1876 від 10.07.2013 р.). Методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства як інструменту реалізації фінансової політики в Україні використано в роботі ПАТ «БАНК ЗОЛОТІ ВОРОТА» (довідка про впровадження № 2429/07-101 від 30.06.2014 р.). У поточній діяльності виконавчого комітету Чугуївської міської ради Харківської області в процесі формування фінансового плану використовуються результати та висновки автора щодо регіональної диференціації регіонів України за фінансовим потенціалом ППП та їх фінансової стійкості (довідка про впровадження №

02.02.37/2023 від 18.09.2014 р.). Відібрані автором цільові показники аналізу діяльності приватного сектору ППП (ступінь прибутковості та повернення фінансових ресурсів, витрачених на основні засоби) впроваджено в роботу КП «Чугуїввода» для коригування фінансової стратегії підприємства (довідка про впровадження № 608 від 22.09.2014 р.). Рекомендації щодо визначення пріоритетності фінансування публічно-приватного партнерства за секторами фінансового потенціалу використано в процесі планування регіонального розвитку з метою посилення його фінансової складової (акт про впровадження від Поліського фонду від 15.09.2014 р №15.09.01).

Окремі положення дисертаційної роботи використані в навчальному процесі на кафедрі банківської справи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для підготовки фахівців на фінансовому факультеті при викладанні навчальної дисципліни «Фінанси», «Проектне фінансування», «Гроші та кредит» (довідка про впровадження від 30.06.2014 № 123-21).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійно завершеною науковою роботою, всі результати якої одержані безпосередньо здобувачем і знайшли відображення в наукових публікаціях. Внесок автора в роботи, виконані у співавторстві, відображено в переліку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки, викладені у дисертації, доповідалися і обговорювалися на таких науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Антикризові аспекти регулювання економіки» (Харків, грудень 2010 р.); п'ятом Міжнародном Форумі От науки к бизнесу «Современные походы взаимодействия ВУЗов с наукоемким бизнесом» совместно с 10-й Международной конференцией «Маркетинг от науки к бизнесу и успешная коммерциализация исследований» (Санкт-Петербург, травень 2011 р.); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Ключові інструменти організації людського співжиття: економіка і право» (Київ – Лондон - Одеса жовтень – листопад 2011 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу» (Київ, листопад 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики» (Харків, листопад 2011 р.); першій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перспективи і проблеми забезпечення розвитку відкритих конкурентоспроможних економічних систем в умовах глобалізації» (Кривий Ріг, грудень 2011 р.); Міжнародної науково-практичної Інтернет – конференції «Роль інновацій у підвищенні наявного потенціалу країни» (Тернопіль, грудень 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України : проблеми та шляхи вирішення» (Київ, лютий 2012 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Проблеми управління соціально-економічним розвитком України» (Харків, квітень 2012 р.); Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління в Україні» (Запоріжжя, жовтень 2012 р.); III Международной научно-практической конференции «Экономический рост в условиях государственно-частного

партнерства» (Дніпропетровськ, березень 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Розвиток України очима молоді: соціальні, економічні та правові аспекти» (Харків, квітень 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку державно-приватного партнерства у галузі житлово-комунального господарства» (Харків, лютий 2015 р.).

Наукові публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 26 наукових праць загальним обсягом 14 ум. друк. арк., з яких належить особисто автору 13,45 ум. друк. арк., у тому числі 1 розділ у монографії, 7 статей у фахових виданнях України, 3 статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 3 статті у інших виданнях, 12 тез доповідей у збірниках матеріалів конференції.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг становить 331 сторінку і містить 41 рисунок (з яких 13 займають 13 повних сторінок), 47 таблиць (з яких 8 займають 10 повних сторінок), список використаних джерел із 320 найменувань на 33 сторінках, 15 додатків на 111 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 164 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено його мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також ступінь їх апробації.

У першому розділі – **«Теоретичні та методичні засади формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства при реалізації фінансової політики держави»** – розкрито зміст та структуру фінансової політики держави; доведено доцільність використання публічно-приватного партнерства для реалізації завдань фінансової політики в Україні; доповнено теоретичні положення з розвитку публічно-приватного партнерства уточнено визначення поняття «публічно-приватне партнерство» та узагальнено його класифікацію; в межах його фінансового потенціалу; визначено послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства.

Розкрито зміст фінансової політики держави та визначено її місце у системі базових фінансових категорій, що дозволило виокремити структуру, рівні, методи, інструменти та важелі фінансової політики держави й є підґрунтям для систематизації завдань в рамках поставлених цілей. Проведено систематизацію наукових поглядів на роль та характер взаємодії держави та приватного сектору в економіці, що відбиває логічний розвиток наукових поглядів на сутність, напрямки та інструменти взаємодії держави та приватного сектору в фінансовій політиці держави. Необхідність запровадження публічно-приватного партнерства в Україні, підтверджено низкою сучасних державних нормативно-правових документів.

У роботі доповнено теоретичні положення з розвитку публічно-приватного партнерства на основі узагальнення та проведення морфологічної декомпозиції сучасних наукових поглядів на сутність поняття «публічно-приватне партнерство», що дозволило виокремити його організаційні та інституційні особливості та

запропонувати визначення поняття «публічно-приватне партнерство» як системи взаємовідносин між публічним та приватним секторами, що реалізуються на довгостроковій договірній основі, на засадах рівноправності, вільного вибору, взаємної вигоди та соціальної відповідальності, передбачають спільне фінансування та реалізацію проектів відповідно до пріоритетів державної фінансової політики. Проведено систематизацію існуючих класифікацій публічно-приватного партнерства та узагальнено класифікацію ППП з урахуванням особливостей ППП за організаційними (рівень управління, ступень участі приватного сектору та джерела залучення фінансових ресурсів) та інституційними (розподіл прав та передача власності, сфери та галузі діяльності, визначення цілі та напрямів відносин) ознаками.

Здійснено ранжування перешкод, що виникають при використанні публічно-приватного партнерства в Україні на різних етапах його реалізації, що обґрунтовує пріоритетність дослідження процесу формування та розподілу фінансових ресурсів і уособлено у фінансовому потенціалі публічно-приватного партнерства.

Запропоновано послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства (рис. 1), що дозволяє оцінити фінансовий потенціал ППП у розрізі його структурних елементів, забезпечити оптимальне структурування державної підтримки для фінансування публічно-приватного партнерства, підвищити потенційну можливість взаємодії держави та приватного сектору за рахунок визначення проблем, перспектив та напрямів їх коригування.

Рис. 1. Послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства

Визначено, що структуризація фінансового потенціалу ППП є передумовою його оцінювання та важливою складовою подальшого управління процесами публічно-приватного партнерства у фінансовій сфері. Сформовано суб'єктну структуру фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства та обґрунтовано доцільність оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства за публічним сектором (ФПпб), приватним сектором (ФПпр) та фінансово–кредитним сектором (ФПфк), охарактеризовано відносини між суб'єктами, що беруть участь у ППП.

Другий розділ – «Оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства у взаємодії із фінансовою політикою держави» – розроблено методичний підхід до оцінювання рівня фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства за секторами й надано кількісну та якісну оцінку рівня фінансового потенціалу ППП регіонів України; визначено взаємозв'язок між фінансовим потенціалом секторів ППП та їх взаємодію із фінансовою політикою держави; відібрано цільові показники, вплив на які сприятиме підвищенню рівня фінансового потенціалу ППП.

Запропоновано методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства (рис. 2), що передбачає отримання кількісної та якісної оцінки фінансового потенціалу публічного, приватного та фінансово-кредитного секторів ППП, що дозволяє визначити наявні фінансові можливості учасників публічно-приватного партнерства.

Рис. 2. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства

Для оцінки фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства за визначеними складовими сформовано систему фінансових показників, відібраних на основі комплексного застосування таких економетричних методів як узагальнення, групування, апріорне ранжування, кореляційно-регресійний аналіз та метод ентропії, що дозволяє усунути обмеження існуючої статистичної бази; уникнути подвійний облік фінансових потоків; відсутність оцінки потенційних фінансових ресурсів; визначити рівень фінансового потенціалу ППП. Здійснено апробацію запропонованого методичного підходу до оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства на прикладі регіонів України за період 2002–2013 років (табл. 1). Шкали та критерії для надання якісної оцінки відповідно до введених лінгвістичних множин було розраховано на основі методу трапецеївидних чисел.

Таблиця 1

Кількісна та якісна оцінки рівня фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства регіонів України за 2013 рік

Регіон/область	Значення інтегральних показників фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства					
	за публічним сектором (Іфппб)		за приватним сектором (Іфппр)		За фінансово-кредитним сектором (Іфпфк)	
АР Крим	0,21	Н	0,1	Н	0,48	С
Вінницька	0,30	С	0,23	Н	0,20	Н
Волинська	0,37	С	0,24	Н	0,17	Н
Дніпропетровська	0,39	С	0,6	В	0,38	С
Донецька	0,51	В	0,54	В	0,28	С
Житомирська	0,33	С	0,19	Н	0,21	Н
Закарпатська	0,22	Н	0,24	Н	0,16	Н
Запорізька	0,28	С	0,37	С	0,28	С
Івано-Франківська	0,24	Н	0,24	Н	0,16	Н
Київська	0,14	Н	0,31	С	0,20	Н
Кіровоградська	0,19	Н	0,29	С	0,21	Н
Луганська	0,38	С	0,55	В	0,16	Н
Львівська	0,25	С	0,34	С	0,24	Н
Миколаївська	0,14	Н	0,3	С	0,30	С
Одеська	0,33	С	0,32	С	0,44	С
Полтавська	0,14	Н	0,32	С	0,19	Н
Рівненська	0,28	С	0,31	С	0,16	Н
Сумська	0,25	С	0,33	С	0,21	Н
Тернопільська	0,16	Н	0,18	Н	0,13	Н
Харківська	0,33	С	0,4	С	0,30	С
Херсонська	0,23	Н	0,26	С	0,28	С
Хмельницька	0,22	Н	0,32	С	0,20	Н
Черкаська	0,22	Н	0,29	С	0,21	Н
Чернівецька	0,27	С	0,23	Н	0,14	Н
Чернігівська	0,21	Н	0,31	С	0,18	Н
Шкали та критерії інтегральних показників фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства	ДН – дуже низький [0;0,10), Н – низький [0,11;0,25), С – середній [0,26;0,47), В – високий [0,48;0,75), ДВ – дуже високий [0,76;1]		ДН – дуже низький [0;0,14), Н – низький [0,16;0,32), С – середній [0,33;0,51), В – високий [0,52;0,8), ДВ – дуже високий [0,81;1]		ДН – дуже низький [0;0,13), Н – низький [0,14;0,29), С – середній [0,30;0,52), В – високий [0,53;0,77), ДВ – дуже високий [0,78;1]	

Оцінювання фінансового потенціалу ППП виявило суттєву перевагу трьох областей – Донецької, Дніпропетровської та Харківської – від інших регіонів

України. Кількісна оцінка та якісна оцінка більшості регіонів за фінансовим потенціалом публічно-приватного партнерства дозволила виявити відсутність їх сталої позиції та переважання низького й середнього рівнів фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства.

Виявлено взаємозв'язок між фінансовим потенціалом секторів публічно-приватного партнерства та фінансовою політикою, що свідчить про залежність розвитку ППП від стратегічних рішень на рівні держави. Відібрано цільові показники фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства в межах секторів, які є орієнтирами при коригуванні фінансової політики держави: «публічний сектор» – обсяг видатків бюджету і ступінь дотаційного вирівнювання регіонів державою; «приватний сектор» – повернення фінансових ресурсів, витрачених на основні засоби та прибутковість діяльності суб'єктів господарювання; «фінансово-кредитний сектор» – обсяг кредитування, наданий нефінансовим корпораціям.

У третьому розділі «Перспективи підвищення фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства в контексті фінансової політики держави» розроблено процедуру міжрегіонального розподілу державного фінансування публічно-приватного партнерства; оцінено конвергентно-дивергентні тенденції фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства регіонів України та визначено перспективи його підвищення; сформувані напрями коригування фінансової політики держави із забезпечення підвищення рівня фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства.

Запропоновано послідовність етапів визначення міжрегіонального розподілу державного фінансування ППП відповідно до його фінансового потенціалу та проведено його апробацію для обґрунтування пріоритетів реалізації державної фінансової політики в економіці України (рис. 3).

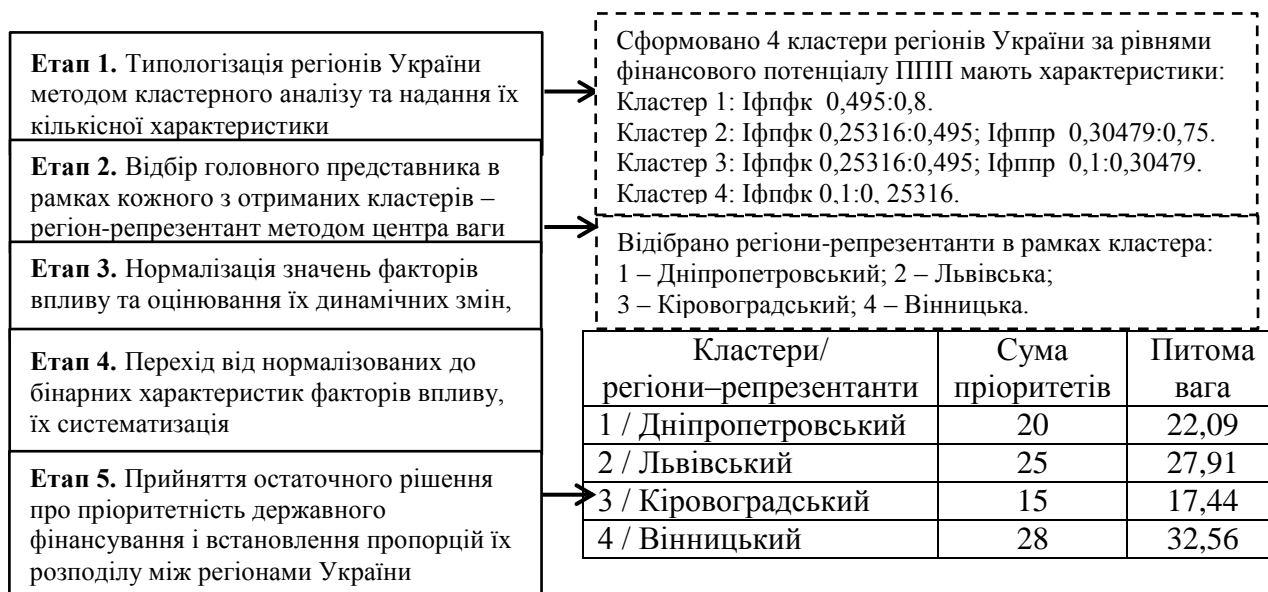

Рис. 3. Етапи визначення міжрегіонального розподілу державного фінансування публічно-приватного партнерства

На основі розробленої процедури визначено конвергентно-дивергентні тенденції та перспективи для регіонів України з підвищення рівня фінансового

потенціалу секторів ППП (табл. 2). Вірогідність залишитися в кластері характеризує стійкість розвитку регіонів з плином часу. Найбільш стійкі регіони ніколи не змінювали свого положення. Це характерні представники кластеру і фінансова політика повинна бути зорієнтована саме на них.

Таблиця 2

Результати визначення конвергентно-дивергентних тенденцій фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства регіонів України та перспективи його підвищення

Показники				G	CV	T	As
Критичний рівень				→0	<0,33	→0	→0
Фінансовий потенціал публічного сектора ППП				3,64	0,33	1,34	0,82
Фінансовий потенціал приватного сектора ППП				6,00	0,36	1,21	1,02
Фінансовий потенціал фінансово-кредитного сектора ППП				3,69	0,38	1,60	1,41
<i>Висновок:</i> відсутність зменшення з плином часу часі розбіжності між регіонами за індикаторами підвищення рівнями фінансового потенціалу ППП							
Показник	α	β	R^2	Кластер	α	β	R^2
Фінансовий потенціал публічного сектору ППП	-0,492	-2,51	0,49	1	-1,67	-4,7	1,00
				2	-3,06	-0,75	0,97
				3	-2,23	-0,32	0,88
				4	0,46	-2,13	0,46
Фінансовий потенціал приватного сектору ППП	-0,357	-2,10	0,13	1	-1,85	-0,55	1,00
				2	-1,76	-0,28	0,02
				3	-2,42	-0,48	0,49
				4	-2,92	-0,59	0,64
Фінансовий потенціал фінансово-кредитного сектору ППП	-0,803	-3,50	0,437	1	-12,85	-3,88	1,00
				2	-1,76	-0,26	0,93
				3	-3,28	-0,67	0,54
				4	-1,53	0,06	0,004
Висновок: $R^2 < 0,6$, тобто моделі не адекватні, Не можна визначити траєкторію розвитку регіонів (конвергенція чи дивергенція), Доцільно провести аналіз у розрізі кластерів				Висновок: $R^2 > 0,6$, тобто моделі адекватні, В адекватних моделях: $v < 0$, то спостерігається конвергенція, тобто є тенденція у прагненні регіонів до єдиної траєкторії пропорційного зростання за рівнем фінансового потенціалу ППП			
Клубна конвергенція - стійкість та перспективи розвитку регіонів з плином часу за фінансовим потенціалом публічно-приватного партнерства							
Перспективи		Вірогідність, %		Регіон			
Стійкість 1 кластеру		100%		Дніпропетровський, Донецький			
Стійкість 2 кластеру		80-100%		Харківська, Львівська, Одеська			
Перехід з 2 та 3 до 1 кластеру		20%		Луганська			
Стійкість 3 кластеру		80-100%		Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Черкаська, Чернігівська			
Перехід з 3 до 2 кластеру		30-50%		АРК, Запорізька			
Стійкість 4 кластеру		80-100%		Вінницька, Житомирська			
Перехід з 4 до 2 та 3 кластерів		60-90%		Івано-Франківська, Київська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька			
Висновок: доцільно зосередити увагу на регіонах, у яких є висока ймовірність переходу до кластеру більш високого рівня і формувати напрями підтримки та розвитку тих характеристик, які б допомогли їм зміцнитися в кращому положенні							

Примітка: G – коефіцієнт Джині; CV – коефіцієнт варіації; T – Індекс Тейла; As – коефіцієнт асиметрії; R^2 – рівень адекватності моделі: якщо $R^2 > 0,6$, модель адекватна; α , β – параметри кореляційно-регресійної моделі: якщо $\beta < 0$, то є конвергентна тенденція.

На основі тривимірної моделі позиціонування регіонів України відповідно до їх фінансового потенціалу ППП, що надає уявлення про регіони України з точки зору можливості та доцільності їх використання при реалізації публічно-приватного партнерства, сформовано типи фінансової політики: стимулюючий, помірний, підтримуючий та агресивний (табл. 3).

Таблиця 3

Вибір типу фінансової політики відповідно до фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства

Типи фінансової політики	Ознака регіону відносно середнього значення інтегрального показника фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства за секторами			Регіони
	Іфппб	Іфппр	Іфпфк	
Стимулююча	>	>	>	Дніпропетровська, Донецька, Львівська, Харківська
Помірна	>	>	<	Луганська
	>	<	>	АРК Крим, Одеська
	<	>	>	Запорізька
Підтримуюча	>	<	<	Івано-Франківська, Рівненська, Хмельницька, Чернівецька
	<	>	<	Сумська
	<	<	>	Волинська, Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Київська, Херсонська,
Агресивна	<	<	<	Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Тернопільська, Черкаська, Чернігівська

З урахуванням обґрунтованих цільових показників в рамках кожного типу фінансової політики розроблено напрями із забезпечення підвищення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства: для стимулюючого типу – збалансування параметрів обмеженого зростання фінансових ресурсів із забезпеченням достатнього рівня фінансової безпеки, ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів; для помірної типу – забезпечення прийнятної рівня фінансової стійкості і рентабельності використання власного капіталу; для підтримуючого типу – орієнтація на прискорене зростання фінансового потенціалу за потужною підтримкою державного фінансування з метою уникнення погіршення фінансового стану та переходу до агресивного типу фінансової політики; для агресивного типу – спрямування на усунення несприятливих чинників, що здійснюють негативний вплив на пошуки потенційних джерел та резервів фінансового забезпечення для підвищення фінансового потенціалу одного з секторів ППП та переходу до підтримуючого типу.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення науково-практичне завдання з формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, розробці й обґрунтуванні науково-методичних засад щодо його оцінювання, управління та напрямів підвищення в контексті реалізації фінансової політики держави. Основні висновки і результати, одержані у процесі дослідження, полягають у наступному:

1. Розкрито зміст фінансової політики держави, у взаємозв'язку із базовими фінансовими поняттями («управління фінансами» та «фінансовий механізм»), що дозволило узагальнити структуру фінансової політики: складові, рівні, методи, інструменти та важелі.

Обґрунтовано доцільність використання публічно-приватного партнерства за допомогою еволюції наукових поглядів на взаємодію держави та приватного сектору у фінансовій політиці держави та сучасних нормативно-правових документів, що забезпечує формування мети та завдань фінансової політики на засадах публічно-приватного партнерства.

2. Уточнено визначення поняття «публічно-приватне партнерство» на основі визначення організаційних та інституційних особливостей ППП, що дозволяє: виділити публічно-приватне партнерство як економічну категорію та відокремити його від інших форм взаємодії держави та бізнесу; узагальнити класифікацію публічно-приватного партнерства з урахуванням особливостей ППП за рахунок введення організаційних (рівень управління, ступень участі приватного сектору та джерела залучення фінансових ресурсів) та інституційних (розподіл прав та передача власності, сфери та галузі діяльності, визначення цілі та напрямів відносин) ознак.

3. Удосконалено теоретичні положення щодо розвитку публічно-приватного партнерства на основі обґрунтування доцільності визначення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, що пов'язано із пріоритетністю проблем фінансування при формуванні та реалізації ППП.

Визначено послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, що дозволяє: оцінити фінансовий потенціал ППП, здійснювати оптимальне структурування державного фінансування публічно-приватного партнерства, підвищити потенційну можливість взаємодії держави та приватного сектору за рахунок визначення проблем, перспектив та напрямів їх коригування.

4. Запропоновано методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, значущість якого полягає у тому, що: оцінювання фінансового потенціалу ППП здійснено відповідно до його суб'єктної структури, а саме у розрізі публічного сектору (ФПпб), приватного сектору (ФПпр) та фінансово-кредитного сектору (ФПфк); показників для оцінки стану фінансового потенціалу ППП відібрано із застосуванням апріорного ранжування та кореляційного аналізу забезпечує запобігання дублювання їх змісту та надає можливість відбору найбільш інформативних показників; отримання інтегральної оцінки фінансового потенціалу ППП із проведенням її шкалування дозволяє надати кількісну та якісну характеристику рівня фінансового потенціалу ППП.

5. Визначено взаємозв'язки між фінансовим потенціалом секторів публічно-приватного партнерства і їх силу взаємодії із державною фінансовою політикою, на основі чого відібрано цільові показники фінансового потенціалу ППП у розрізі секторів, які є підґрунтям для коригування фінансової політики держави з метою підвищення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства: «публічний сектор» – обсяг видатків бюджету і ступінь дотаційного вирівнювання регіонів державою; «приватний сектор» – повернення фінансових ресурсів, витрачених на основні засоби та прибутковість діяльності суб'єктів господарювання; «фінансово-кредитний сектор» – обсяг кредитування, наданий нефінансовим корпораціям.

6. Запропоновано міжрегіональний розподіл державного фінансування при реалізації публічно-приватного партнерства відповідно до його фінансового потенціалу, на основі чого визначено пріоритети спрямування фінансових ресурсів в рамках бюджетної підтримки певного кластеру або регіону. Встановлено пропорції розподілу державних фінансових ресурсів між кластерами (регіонами-репрезентантами): 32,56% загального обсягу інвестицій має бути спрямовано на фінансування проектів з кластеру 4, представником якого є Вінницький регіон як найбільш проблемний, 37,91% – в кластер 2 – Львівський регіон – як найбільш перспективний для розвитку, а 22,09 і 17,44% у кластери 1 і 3 відповідно.

7. Запропоновано процедуру визначення конвергентно-дивергентних тенденцій та перспективи для регіонів України у підвищенні фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, що є підґрунтям для коригування фінансової політики держави.

Розраховано вірогідність переходу регіону до кластеру більш високого рівня фінансового потенціалу ППП, а основі чого надано рекомендації щодо державної підтримки та розвитку тих характеристик, які дозволили їм перейти до кластеру вищого рівня.

8. Сформовано напрями коригування фінансової політики держави із забезпечення підвищення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, що передбачають врахування: стану фінансового потенціалу секторів ППП, тенденцій та напрямів розвитку регіонів України з підвищення фінансового потенціалу ППП; цільових показників фінансової політики, що справляють найбільший вплив на фінансовий потенціал ППП за секторами. Напрями коригування обґрунтовано за допомогою тривимірного позиціонування регіонів України відповідно до їх фінансового потенціалу ППП, що надає уявлення про можливості їх учасників у реалізації публічно-приватного партнерства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділ у монографії

1. Остапенко В. М. Передумови використання публічно-приватного партнерства в процесі розвитку економіки знань / В. М. Остапенко // Розвиток регіонів України в умовах формування економіки знань : монографія / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2012. – С. 182–239.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Остапенко В. М. Інституційні передумови розвитку публічно-приватного партнерства / В. М. Остапенко // Вісник ДонНУЕТ. – 2011. – № 3 (51). – С. 57–63.

3. Остапенко В. М. Публічно-приватне партнерство як інструмент

фінансування розвитку регіонів: необхідність, потенціал, можливості / В. М. Остапенко // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. Серія «Регіональна економіка». – Луцьк : ЛНТУ, 2012. – Вип. 9 (35). – Ч. 2. – С. 64–76.

4. Остапенко В. М. Сутність та роль публічно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку / В. М. Остапенко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права : збірник наукових праць. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – № 10. – С. 88–95.

5. Остапенко В. М. Моделювання регіональної конвергенції за рівнями потенціалу публічно-приватного партнерства / В. М. Остапенко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 3 (65). – С. 153–162.

6. Остапенко В. М. Класифікація публічно-приватного партнерства з урахуванням рівнів фінансового потенціалу / В. М. Остапенко // Економіка і регіон. – 2014. – № 1 (44). – С. 21–29.

7. Остапенко В. М. Формування взаємозв'язків між фінансовим потенціалом публічно-приватного партнерства і фінансовою політикою в Україні / В. М. Остапенко // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – № 3 (54). – С. 54–61.

8. Тищенко В. Ф. Матричний підхід вибору та коригування типу фінансової політики з урахуванням фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : збірник наукових праць. – Київ, Рівне : СЕУ, НУВГП, 2014. – Вип. XX. – № 4. – Ч. 1. – С. 132–139 (*Особистий внесок автора: формування типів фінансової політики держави відповідно до фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства та розробка напрямів коригування фінансової політики держави*).

Наукові періодичні видання інших держав та видання України, які включені до міжнародних наукометричних баз

9. Ostapenko V. M. The World Experience of Public-Private Partnerships / V. M. Ostapenko // Nauka i studia. – 2013. – № 9 (77). – P. 28–34.

10. Остапенко В. М. Публічно-приватне партнерство в контексті реалізації державної фінансової політики / В. М. Остапенко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2 (20). – С. 348–356.

11. Остапенко В. Н. Моделирование приоритетности финансирования публично-частного партнерства / В. Н. Остапенко // Новая экономика. – 2014. – Октябрь. Спецвыпуск. – С. 207–210.

Матеріали наукових конференцій

12. Колесниченко В. Ф. Инструменты стимулирования инвестиционного обеспечения развития публично-частного партнерства / В. Ф. Колесниченко, В. Н. Остапенко // Материалы Пятого Международного форума от науки к бизнесу «Современные подходы взаимодействия ВУЗов с наукоемким бизнесом» совместно с 10-й Международной конференцией «Маркетинг от науки к бизнесу и успешная

коммерціалізація досліджень» (Санкт-Петербург, 11–13 мая 2011 г.). – Санкт-Петербург : ООО «Сборка», 2011. – С. 121–124 (*Особистий внесок здобувача полягає у розподілі інструментів стимулювання публічно-приватного партнерства за політико-економічним, організаційно-технічним і соціальним характерами*).

13. Остапенко В. М. Системний підхід до формування функціонально-інформаційної моделі інвестиційного забезпечення розвитку публічно-приватного партнерства / В. М. Остапенко // Ключові інструменти організації людського співіснування: економіка і право : збірник матеріалів XII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, Лондон, 27 жовтня – 1 листопада 2011 р.). – Одеса : Інпрес, 2011. – С. 210–213.

14. Остапенко В. М. Системний підхід до управління інвестиційним забезпеченням розвитку публічно-приватного партнерства / В. М. Остапенко // Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу : збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 3 листопада 2011 р.). – К. : КНЕУ, 2011. – С. 374–377.

15. Остапенко В. М. Публічно-приватне партнерство як механізм інвестиційного забезпечення проектів соціально-економічного розвитку в Україні: проблеми та перспективи / В. М. Остапенко / Перспективи і проблеми забезпечення розвитку відкритих конкурентоспроможних економічних систем в умовах глобалізації : матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кривий Ріг, 8–9 грудня 2011 р.). – Кривий Ріг : КЕІ КНЕУ, 2011. – С. 352–354.

16. Остапенко В. М. Публічно-приватне партнерство як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки України / В. М. Остапенко // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 22–23 листопада 2011 р.). – Х. : ФОП Павленко О. Г., ВД «ІНЖЕК», 2011. – С. 44–46.

17. Ostapenko V. Financial aspects of Public-Private Partnerships Projects / V. Ostapenko // Роль інновацій у підвищенні наявного потенціалу країни : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Тернопіль, 14–15 грудня 2011 р.). – Тернопіль : Крок, 2011. – Ч. 2. – С. 108–110 (*Особистий внесок здобувача полягає у розробленні методичного підходу до оцінки фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства*).

18. Колесніченко В. Ф. Державно-приватне партнерство як механізм залучення інвестицій у регіони України: проблеми та перспективи розвитку / В. Ф. Колесніченко, В. М. Остапенко // Міжнародна науково-практична конференція «Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення» (Київ, 17–18 лютого 2012 р.). – К. : Київський економічний науковий центр, 2012. – Ч. II. – С. 28–30 (*Особистий внесок*).

19. Остапенко В. М. Формування системи показників виміру фінансового забезпечення публічно-приватного партнерства в регіонах України [Електронний ресурс] / В. М. Остапенко // Проблеми управління соціально-економічним розвитком України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених

та студентів (Харків, 27 квітня 2012 р.). – Х. : ВБ «Фактор», 2012. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 Мб RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP; Adobe Acrobat Reader. – Назва з контейнера.

20. Остапенко В. М. Світовий досвід використання публічно-приватного партнерства в галузях економіки / В. М. Остапенко // Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління в Україні : матеріали IV Всеукраїнської науково-наукової конференції (Запоріжжя, 11 жовтня 2012 р.). – Запоріжжя : КПУ, 2012. – С. 203–207.

21. Остапенко В. М. Рекомендації щодо удосконалення публічно-приватного партнерства в Україні (регіональний аспект) / В. М. Остапенко // Економічний ріст в умовах державно-приватного партнерства : матеріали III-ої Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 15–16 березня 2013 р.). – Дніпропетровськ : Вид. дім «Гельветика», 2013. – С. 51–53.

22. Остапенко В. М. Проектне фінансування в рамках публічно-приватного партнерства [Електроний ресурс] // В. М. Остапенко / Розвиток України очима молоді: соціальні, економічні та правові аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (Харків, 18 квітня 2013 р.). – Х. : ВБ «Фактор», 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 Мб RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP; Adobe Acrobat Reader. – Назва з контейнера.

23. Остапенко В. М. Методичне забезпечення формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства / В. М. Остапенко // Проблеми та перспективи розвитку державно-приватного партнерства у галузі житлово-комунального господарства : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Харків, 1–28 лютого 2015 р.). – Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – С. 126–127.

Публікації в інших виданнях

24. Колесніченко В. Ф. Сутність концептуальних засад публічно-приватного партнерства / В. Ф. Колесніченко, В. М. Остапенко // Економіка: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. – Вип. 264. – Т. II. – С. 371–381 ***(Особистий внесок)***

25. Ignatenko L. O. State support of Public-Private Partnership in transport infrastructure / L. O. Ignatenko, V. M. Ostapenko // Integration processes and innovative technologies: achievements and prospects of engineering sciences. – 2012. – Is. 2. – P. 81–85 ***(Особистий внесок)***

26. Тищенко В. Ф. Проектне фінансування як форма публічно-приватного партнерства / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2013. – № 1 (16). – С. 141–144. ***(Особистий внесок здобувача полягає у обґрунтуванні необхідності участі фінансово-кредитних установ у фінансуванні публічно-приватного партнерства на прикладі проектного фінансування: визначенні сучасного стану в Україні, можливостей використання, управлінні ризиками).***

АНОТАЦІЯ

Остапенко В.М. Формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства в контексті фінансової політики держави. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2015.

Дисертацію присвячено розвитку теоретичних положень та методичного забезпечення формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства в контексті реалізації фінансової політики держави. У роботі розкрито зміст і структуру фінансової політики держави та обґрунтовано доцільність використання публічно-приватного партнерства. Уточнено визначення поняття «публічно-приватне партнерство» та узагальнено класифікацію ППП з урахуванням його особливостей. Обґрунтовано необхідність визначення фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства, розглянуто його сутність та структуру. Розроблено послідовність формування фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства. Запропоновано методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу публічно-приватного партнерства за секторами. Проаналізовано взаємозв'язок між секторами фінансового потенціалу ППП та їх взаємодію із фінансовою політикою держави. Відібрано цільові показники коригування фінансової політики з метою підвищення фінансового потенціалу ППП. Визначено структуру розподілу державного фінансування при реалізації ППП з урахуванням його фінансового потенціалу. Проаналізовано конвергентно-дивергентні тенденції регіонів України за фінансовим потенціалом ППП та визначено перспективи його підвищення. Проведено вибір типу фінансової політики з урахуванням тривимірного позиціонування за станом фінансового потенціалу секторів ППП, надано рекомендації щодо напрямів їх коригування.

Ключові слова: фінансова політика держави, публічно-приватне партнерство, фінансовий потенціал публічно-приватного партнерства, державне фінансування, конвергентно-дивергентні тенденції, тип фінансової політики, тривимірне позиціонування, напрями коригування.

АННОТАЦИЯ

Остапенко В. Н. Формирование финансового потенциала публично-частного партнерства в контексте финансовой политики государства. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. - Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнеця, Харьков, 2015.

Диссертация посвящена развитию теоретических положений и методического обеспечения формирования финансового потенциала публично-частного партнерства в контексте реализации финансовой политики государства. В работе раскрыто содержание и структура финансовой политики государства и обоснована целесообразность использования публично-частного партнерства. Уточнено определение понятия «публично-частное партнерство» и обобщена классификация ППП с учетом его особенностей. Обоснована необходимость

определения финансового потенциала публично-частного партнерства, рассмотрены его сущность и структуру. Разработана последовательность формирования финансового потенциала государственно-частного партнерства. Предложен методический подход к оценке финансового потенциала государственно-частного партнерства по секторам. Проанализирована взаимосвязь между секторами финансового потенциала PPP и их взаимодействие с финансовой политикой государства. Отобраны целевые показатели корректировки финансовой политики с целью повышения финансового потенциала PPP. Определена структура распределения государственного финансирования при реализации PPP с учетом его финансового потенциала. Проанализированы конвергентно-дивергентной тенденции регионов Украины по финансовым потенциалом PPP и определены перспективы его повышения. Проведен выбор типа финансовой политики с учетом трехмерного позиционирования по состоянию финансового потенциала секторов PPP, даны рекомендации по направлениям их корректировки.

Ключевые слова: финансовая политика государства, публично-частное партнерство, финансовый потенциал публично-частного партнерства, государственное финансирование, конвергентно-дивергентной тенденции, тип финансовой политики, трехмерное позиционирование, направления корректировки.

SUMMARY

Ostapenko V. The forming of public-private partnership`s financial potential in the context of state financial policies. - The manuscript.

Thesis for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.08 - money, finance and credit. – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, 2015.

The thesis is devoted to development of theoretical positions and methodical providing of public-private partnership`s financial potential in the context of state financial policy.

There are the content and structure of the state financial policy. Determination of the place financial policy system of basic financial categories allowed to identify the major components, levels, methods, tools and instruments of financial policy, which is the basis for organizing tasks with the goals. Expediency the use of public-private partnerships is proved through the evolution of scientific views on the cooperation between the state and the private sector in the state financial policy and the current legal documents to form goals and objectives of financial policy based on public-private partnership (PPP).

The definition of "public-private partnership" is clarified and classification of PPP is generalized considering its features which allows to: identify public-private partnerships as an economic category and separate it from other forms of cooperation between the state and business; summarize the classification of public-private partnership with the peculiarities of PPP through the introduction of organizational (management level, the degree of private sector involvement and sources of financial resources) and institutional (allocation of rights and transfer of ownership, scope and field of activity, the definition of goals and directions of relations) characteristics.

The ranking of obstacles arising from the using public-private partnership in Ukraine at various stages of implementation, that is proved the priority of further deepening the conceptual bases of formation and allocation of financial resources, embodied in the public-private partnership's financial potential. Subjective structure of public-private partnership's financial potential is formed and the relationship between the partners is clarified. Expediency evaluation of the public-private partnership's financial potential for the financial potential of the public sector, financial potential of the private sector and financial potential of the financial sector. A sequence of formation of public-private partnership's financial potential is developed to assess PPP's financial potential in terms of its structural elements provide structuring of state support for funding public-private partnership to increase the potential for cooperation between the state and the private sector by identifying problems, prospects and trends their adjustment.

The methodical approach to the evaluation of the public-private partnership's financial potential is developed that includes: assessment of the PPP's financial potential of implemented according to its subjective structure, such as the public, private and financial sectors; indicators for the assessment of the PPP's financial potential selected using a priori ranking and correlation analysis provides avoid duplication of content and allows selection of the most informative indicators; getting integrated assessment of the PPP's financial potential holding its scale can provide quantitative and qualitative characteristics of PPP's financial potential.

The relationship between the PPP's financial potential by sectors and their interaction with the financial policy are analyzed. Targets adjustment of financial policy in order to increase the PPP's financial potential are selected, which is the basis for adjusting financial policy to improve the public-private partnership's financial potential, to public sector are the amount of expenditures and the degree of alignment regions subsidized by the state; to private sector are the return of funds spent on fixed assets and profitability of businesses; to financial sector is the amount of loans granted to non-financial corporations.

The structure of distribution of state funding in the implementation of PPP considering its financial potential is depended. Convergent-divergent trends in the regions of Ukraine by the PPP's financial potential are analyzed and the prospects for its improvement are identified. The analysis revealed the presence of convergent trends in the first cluster, due to the high level of interconnection between public-private sectors partnership. The probability of the transition region to cluster a higher level of public-private partnerships' financial potential is calculated and based on what recommendations regarding state support and development of those characteristics that allowed them to move to higher-level cluster. The type of financial policy based three-dimensional positioning as PPP's financial potential by sectors is selected. Directions adjusting financial policy to improve the public-private partnership's financial potential are developed, the proceedings of which will contribute to achieving the set goals and objectives for the formation of public-private partnership's financial potential.

Keywords: state financial policy, public-private partnership, the public-private partnership's financial potential, government funding, convergent-divergent trends, type of financial policy, the three-dimensional positioning, the direction of adjustment.

ОСТАПЕНКО ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

**ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТІ
ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 27.05.2015 р. Формат 60x90 1/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний.

Обсяг 0,9 ум.-др. арк. Наклад 100 прим. Зам. №

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»

Свідоцтво про держ. реєстрацію ю. о. А00 № 507350

61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.

Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96, 700-53-51, 714-34-26